

102. De (beperkte) mogelijkheden van multibankbeslag

MR. B. JAKIC

In dit artikel wordt uitgebreid ingegaan op een uitspraak van 28 juli 2015 van het Gerechtshof Amsterdam. In deze zaak ging het om het antwoord op de vraag of de gerechtsdeurwaarders tuchtrechtelijk verwijtbaar handelden door ten laste van de debiteur multibankbeslag te leggen.

Eer dient beslag onder de bank te worden gelegd, maar het is onbekend waar de debiteur bankiert. Het komt voor dat gerechtsdeurwaarders dan multibankbeslag, dat wil zeggen beslag onder meerdere (meestal grote) banken gelijktijdig, leggen. Op 28 juli 2015 heeft het Gerechtshof Amsterdam (“Hof”) in een tuchtzaak een arrest over multibankbeslag gewezen.¹ In deze zaak ging het om het antwoord op de vraag of de gerechtsdeurwaarders (geïntimeerden) tuchtrechtelijk verwijtbaar handelden door ten laste van de debiteur (appellant) multibankbeslag te leggen. Het Hof vindt van wel, maar de onderbouwing is onjuist.

De debiteur, een natuurlijk persoon, is door de kantonrechter tot voldoening van een vordering veroordeeld. De gerechtsdeurwaarders waren met de executie van dat vonnis belast. De gerechtsdeurwaarders hebben verschillende regelingen met de debiteur getroffen die niet zijn nagekomen. De gerechtsdeurwaarders hebben de debiteur verzocht om de vordering te voldoen, onder aanzegging van executiemaatregelen bij niet-voldoening. Uiteindelijk is ten laste van de debiteur onder drie (grote) banken beslag gelegd. De debiteur heeft vervolgens bij de gerechtsdeurwaarders over de gang van zaken geklaagd.

Volgens de debiteur handelden de gerechtsdeurwaarders in strijd met art. 10 van de Verordening beroeps- en gedragsregels gerechtsdeurwaarders (“Verordening Gerechtsdeurwaarders”). De gerechtsdeurwaarders hadden namelijk ten tijde van de beslaglegging geen gerechtvaardigd vermoeden dat de debiteur bij de drie banken waaronder beslag werd gelegd een rekening aanhield. Het Hof deelde deze mening.

In dit artikel wordt het oordeel van de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders (“Kamer”) en het Hof in deze zaak nader besproken. De Kamer heeft als tuchtrechter (in

eerste instantie) de bevoegdheid om over klachten tegen gerechtsdeurwaarders te oordelen. Ook het Hof toetst aan het tuchtrecht. Voor het antwoord op de vraag of een tuchtklacht gegrond is, worden andere maatstaven gehanteerd dan bij de beoordeling van de civiele aansprakelijkheid.² Een tuchtprocedure dient ter bevordering van een goede wijze van beroepsuitoefening en geschiedt dus ten behoeve van het algemeen belang. Een civiele procedure daarentegen dient ter behartiging van het individuele belang (schadevergoeding).³ Een schending van een binnen de beroepsgroep geldende ‘fatsoensnorm’ hoeft geen onrechtmatig handelen van de beroepsbeoefenaar jegens derden op te leveren.⁴ Dit laat onverlet dat het tuchtrecht een open norm is die tuchtrechters vaak met civielrechtelijke normen invullen.⁵

1. Verschillende invalshoeken

1.1 Oordeel Kamer voor Gerechtsdeurwaarders

De Kamer is van oordeel dat het doel van elk beslag de legale aantasting van het vermogen van de debiteur is. Volgens de Kamer is multibankbeslag daarentegen de willekeurige verkenning van verhaalsmogelijkheden. Die vorm van willekeur past niet binnen het executierecht. Bij lukraak gelegde beslagen wordt de beslagbevoegdheid misbruikt omdat deze bevoegdheid wordt uitgeoefend met een ander doel dan waarvoor zij is verleend.⁶

¹ Gerechtshof Amsterdam 28 juli 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:3081, JOR 2016/48, m.nt. mr. E. Loesberg.

² HR 9 november 1990, NJ 1991/26 (*Speekaert/Gradener*) en Gerechtshof 's-Hertogenbosch 9 april 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:BZ7408, r.o. 4.3.2.

³ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 9 april 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:BZ7408, r.o. 4.3.

⁴ W.F. Hendriksen & L.H. Rammeloo, ‘Tuchtrecht in transitie’, *WPNR*, 2008, nummer 6778, jaargang 139, p. 952.

⁵ H. Uhlenbroek & M.F. Mooibroek, ‘De betekenis van een tuchtrechtelijk oordeel voor de beroepsaansprakelijkheid overschat?’, *AV&S*, 2013, afl. 6, p. 218.

⁶ Kamer voor Gerechtsdeurwaarders 16 september 2014, GDW 922.2013, r.o. 4.6, Kamer voor Gerechtsdeurwaarders 6 juni 2006, zaaknummer 475.2005, r.o. 4.4, Kamer voor Gerechtsdeurwaarders 15 mei 2007,

Sinds 2006 hanteert de Kamer daarom het uitgangspunt dat multibankbeslag slechts mag worden gelegd indien een gerechtvaardigd vermoeden van rekeninghouderschap bestaat. Dit is naar mijn mening onjuist. Er hoeft geen gerechtvaardigd vermoeden van rekeninghouderschap te bestaan om multibankbeslag te (kunnen) leggen. Aan de ene kant zou de gerechtsdeurwaarder inderdaad niet

debiteur die geen overeenkomst met de bank heeft, is geen contractspartij van de bank. Art. 28 van de Bankvoorwaarden biedt voor de bank om die reden geen rechtsgrond om de administratiekosten op de debiteur (die geen klant van de bank is) te verhalen. Het nadeel is dat de bank hierdoor met de kosten blijft zitten. De debiteur wordt hierdoor niet benadeeld.

De informatieplicht van de debiteur kan beperking van verhaalsmogelijkheden voorkomen.

zonder enige reden beslag mogen leggen. Anders zou de gerechtsdeurwaarder multibankbeslag kunnen leggen met het (uitsluitende) doel zichzelf te verrijken. Aan de andere kant wordt de crediteur in zijn verhaalsmogelijkheden ernstig beperkt indien hij bij gebrek aan wetenschap over de bronnen van inkomsten van de debiteur niet middels multibankbeslag mag trachten verhaal te vinden voor zijn vordering. De informatieplicht van de debiteur kan die beperking van verhaalsmogelijkheden voorkomen. De debiteur heeft ex art. 475g Rv een wettelijke verplichting om aan de gerechtsdeurwaarder desgevraagd zijn bronnen van inkomsten op te geven.⁷ Indien de debiteur weigert aan deze informatieplicht te voldoen, kan dit naar mijn mening tot de conclusie leiden dat multibankbeslag zonder gerechtvaardigd vermoeden van rekeninghouderschap wel degelijk gerechtvaardigd is met het perspectief dat het beslag onder één van de banken doel zal treffen. Anders zou immers iedere debiteur kunnen afzien van zijn informatieplicht met het doel te voorkomen dat zijn vermogen door (multi)bankbeslag wordt aangetast. En volgens de Kamer is het doel van elk beslag juist de legale aantasting van het vermogen van de debiteur.⁸

Voorts oordeelt de Kamer dat multibankbeslag de debiteur op onnodige kosten jaagt. Dit is in strijd met art. 10 van de Verordening Gerechtsdeurwaarders.⁹ De debiteur die geen rekeningen aanhoudt bij de banken waaronder beslag wordt gelegd, kan naast de exploitkosten ook worden geconfronteerd met de kosten die elke bank in rekening brengt voor de administratie.¹⁰ Ook deze overweging is naar mijn mening onjuist. Art. 28 van de Algemene Bankvoorwaarden van de Nederlandse Vereniging van Banken 2009 (“Bankvoorwaarden”) bepaalt dat de kosten van beslag door de klant van de bank worden vergoed. De

1.2 Oordeel Hof

Ook het Hof stelt voorop dat in beginsel geen beslag zonder gerechtvaardigd vermoeden van rekeninghouderschap mag worden gelegd. Multibankbeslag (zonder gerechtvaardigd vermoeden van rekeninghouderschap) is echter wel gerechtvaardigd indien aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit wordt voldaan.

Proportionaliteit

De eis van proportionaliteit houdt onder meer in dat voor een in verhouding geringe vordering niet beslag mag worden gelegd op vermogensbestanddelen die aanmerkelijk meer waard zijn dan de vordering waarvoor beslag wordt gelegd.¹¹ Het Hof heeft in het midden gelaten of aan de eis van proportionaliteit was voldaan. Het Hof heeft wel vastgesteld dat de inkomsten van de debiteur (eind 2012) beneden de beslagvrije voet bleven. Hierdoor was het twijfelachtig of er voldoende saldo zou zijn om te beslaan. Die informatie is echter ten tijde van beslaglegging (eind augustus 2013) gedateerd zodat de vraag kan worden gesteld of dit nog wel relevante informatie is voor de beoordeling van de zaak. Daarnaast is het onduidelijk of dit een antwoord is op de vraag of aan de eis van proportionaliteit is voldaan.

Subsidiariteit

De eis van subsidiariteit houdt onder meer in dat voor een beslagvorm moet worden gekozen die voor de beslagene het minst bezwarend is.¹² Volgens het Hof is beslag op roerende zaken een minder bezwarende beslagmogelijkheid dan beslag onder de bank(en).

De gerechtsdeurwaarders hebben in deze zaak verschillende pogingen gedaan om de vordering te innen alvorens multibankbeslag te leggen: (a) er zijn (niet nageleefde) betalingsregelingen met de debiteur overeengekomen, (b) er is derdenbeslag onder de belastingdienst gelegd, (c) er is overeengekomen dat de debiteur een betalingsvoorstel zou doen en (d) de gerechtsdeurwaarders hebben de debiteur meerdere malen aangeschreven. De debiteur heeft daarbij niet aan zijn informatieplicht ex art. 475g Rv voldaan. Het Hof oordeelde dat de gerechtsdeurwaarders geen poging hebben gedaan tot het leggen van beslag op roerende zaken van de debiteur. Volgens het Hof is daarom niet voldaan aan de eis van subsidiariteit. Het Hof gaat bij dit oordeel echter voorbij aan twee omstandigheden.

ECLI:NL:RBAMS:2007:YB0190 en Kamer voor Gerechtsdeurwaarders 26 mei 2015, ECLI:NL:TGDKG:2015:95.

7 Zie paragraaf 2.1 van dit artikel.

8 In paragraaf 2.2 van dit artikel wordt nader besproken waarom naar mijn mening alleen een gerechtvaardigd vermoeden van rekeninghouderschap een onjuiste maatstaf is voor de beoordeling van de rechtmatigheid van multibankbeslag.

9 Art. 10 Verordening Gerechtsdeurwaarders: “Een gerechtsdeurwaarder handelt nauwgezet en zorgvuldig in financiële aangelegenheden. Hij maakt geen onnodige kosten.”

10 Kamer voor Gerechtsdeurwaarders 16 september 2014, GDW 922.2013, r.o. 4.7.

11 Gerechtshof Amsterdam 28 juli 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:3081, JOR 2016/48, aldus mr. E. Loesberg in noot randnummer 3.

12 *Idem*.

Ten eerste hebben de gerechtsdeurwaarders verschillende alternatieven gezocht alvorens multibankbeslag te leggen. Pogingen ad (a) t/m (d) kunnen ook als minder bezwarende middelen dan het leggen van multibankbeslag worden aangemerkt. Ten tweede heeft beslag op roerende zaken meestal meer impact op de debiteur dan een beslag onder de bank (en zeker indien bij die bank geen bankrekening wordt aangehouden). Bij beslag op roerende zaken wordt (vaak) in aanwezigheid van de politie tegen de wil van de debiteur de privéwoning van de debiteur binnengetreden. Een dergelijke handelwijze wordt in de praktijk van gerechtsdeurwaarders als een bezwarende beslagmogelijkheid ervaren omdat die handelwijze met een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de debiteur gepaard gaat. In de praktijk levert een dergelijk beslag overigens weinig op voor de crediteur, gelet op de lage executiewaarde van de meeste (gebruikelijke) inboedelgoederen.

Voorts betreft het Hof de extra kosten van multibankbeslag bij zijn oordeel. De kosten van beslag op roerende zaken (€ 102,27)¹³ zijn weliswaar lager dan de kosten van derdenbeslag (€ 162,97)¹⁴, maar de executiewaarde van roerende zaken ligt ook aanzienlijk lager dan de vrije verkoopwaarde.¹⁵ Indien de vordering via beslag op roerende zaken niet kan worden voldaan, is het mogelijk dat alsnog derdenbeslag wordt gelegd. Dit kan uiteindelijk tot meer kosten voor de debiteur leiden.

Met het oog op het voorgaande mag de crediteur c.q. de beslaglegger naar mijn mening in beginsel zelf beslissen hoe hij het vonnis ten uitvoer wil leggen. Het staat de crediteur namelijk vrij zich te verhalen op alle goederen van de debiteur. Daarbij geldt geen wettelijke volgorde van de goederen waarop verhaal moet worden genomen. Ook kan de crediteur alle voor beslag en executie vatbare goederen van de debiteur tegelijkertijd beslaan.¹⁶ Dit is anders indien sprake is van onevenredigheid tussen de beslagvorm en het doel, aangezien dit misbruik van bevoegdheid met zich kan brengen. Het voorhanden zijn van een minder bezwarende beslagmogelijkheid, voor zover dit al door de gerechtsdeurwaarder kan worden beoordeeld, kan niet de conclusie rechtvaardigen dat multibankbeslag in beginsel onrechtmatig is.

In zijn noot bij de uitspraak van het Hof maakt Loesberg een uitstap naar de civiele rechtspraak, meer specifiek conservatoir derdenbeslag. Volgens Loesberg dient de gerechtsdeurwaarder, ook nadat hij verlot van de voorzieningenrechter heeft verkregen om multibankbeslag te leggen, zelfstandig te onderzoeken of aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit is voldaan. Naar mijn mening

is dit onjuist. De Beslagsyllabus versie augustus 2015 ("Beslagsyllabus") bevat eisen waaraan beslagrekestten moeten voldoen om de voorzieningenrechter voldoende te informeren. Bij de beoordeling van een gevraagd verlot zal de voorzieningenrechter moeten toetsen of het beslag proportioneel is.¹⁷ Conform de Beslagsyllabus is multibankbeslag in beginsel namelijk mogelijk zolang het beslag proportioneel is. In dat kader kan de voorzieningenrechter bepalen dat het beslag maar onder een beperkt aantal van de opgegeven banken mag worden gelegd. Volgens mij is het dan niet (meer) aan de gerechtsdeurwaarder om bij conservatoir beslag vervolgens (nogmaals) te toetsen of het beslag proportioneel is nadat hij verlot heeft gekregen om beslag te leggen (tenzij nieuwe informatie na verkrijging van verlot wordt verkregen).

In deze zaak gaat het om executoriaal beslag. Indien in deze zaak verlot voor conservatoir beslag was verzocht, had de voorzieningenrechter dus op basis van de Beslagsyllabus getoetst. Er bestaat een kans dat de voorzieningenrechter (gezien de toetsingscriteria conform de Beslagsyllabus) het verlot voor multibankbeslag had toegewezen. Immers, multibankbeslag is mogelijk mits proportioneel en dus komt de Beslagsyllabus de crediteur tegemoet.¹⁸ Het wordt interessant indien executie plaatsvindt en de debiteur vervolgens stelt dat de gerechtsdeurwaarder tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld. De vraag kan worden gesteld in hoeverre de gerechtsdeurwaarder tuchtrechtelijk verwijtbaar handelt indien de voorzieningenrechter verlot voor beslaglegging heeft verleend.

1.3 Oordeel Hoge Raad

Bij de beoordeling van het multibankbeslag dient ook het oordeel van de Hoge Raad te worden betrokken. De Hoge Raad¹⁹ overweegt dat eventuele onrechtmatigheid van een beslag uit concrete omstandigheden ten tijde van de beslaglegging blijkt. Dit dient te worden beoordeeld aan

Conform de Beslagsyllabus is multibankbeslag in beginsel namelijk mogelijk zolang het beslag proportioneel is.

de hand van (a) de hoogte van de te verhalen vordering, (b) de waarde van de beslagen goederen en (c) de eventueel onevenredig zware wijze waarop de debiteur door het beslag op een van die goederen in zijn belang wordt getroffen. Oftewel: de onevenredigheidstoets ex art. 3:13 lid 2 BW en de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Bij de beoordeling van het multibankbeslag gaan dus zowel

13 Art. 2 sub e Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders.

14 Art. 2 sub i Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders.

15 F.M.J. Verstijlen & F.M. van Nieuwstadt, 'Stelling: De separatistenpositie voor zekerheidsrechtigden moet worden afgeschaft', *Tvl*, 2005, 14.

16 A.J.M. van Mierlo, 'Groene Serie Burgerlijke Rechtsvordering', art. 435 Rv, aant. 2.

17 Beslagsyllabus versie augustus 2015, p. 29.

18 Zo ook mr. A.J. van der Meer tijdens de voorjaarsvergadering van de NVvP op 6 juni 2008 over de 'reikwijdte van het beslag'. Zie ook: J.H. van Dam-Lely en mr. M.L. Tuil, 'De reikwijdte van het beslag, Verslag van de voorjaarsvergadering van de Nederlandse Vereniging voor Procesrecht, TCR, 2009, 1.

19 HR 24 november 1995, NJ 1996/161 (*Tromp/Residence*), r.o. 3.4.

het Hof als de Hoge Raad uit van de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit waaraan het beslag dient te voldoen.

Samengevat: het Hof past de belangenafweging naar mijn mening onjuist toe. Het is juist om bij de eis van proportionaliteit aansluiting te zoeken, maar het Hof had zijn beslissing niet (voornamelijk) op schending van de eis van subsidiariteit moeten baseren. De belasting van het multibankbeslag mag in de belangenafweging worden meegenomen. Hetzelfde geldt echter voor de schending van de informatieplicht door de debiteur waardoor de crediteur nu juist wordt gedwongen multibankbeslag te leggen zonder dat hij weet dat de debiteur een rekening bij die banken aanhoudt. Hieronder wordt nader ingegaan op die informatieplicht.

2. Plichten van de debiteur en de bank

2.1 Debiteur

Het adagium dat een partij niet aan zijn eigen veroordeling (c.q. beslaglegging) hoeft mee te werken, gaat in het civiele recht, anders dan in het strafrecht, niet op. De debiteur dient desgevraagd aan de gerechtsdeurwaarder de bronnen van zijn inkomsten te verstrekken. De bepaling ex art. 475g Rv inhoudende de informatieplicht van de debiteur is een uitwerking van een algemene informatieplicht (die voortvloeit uit de redelijkheid en billijkheid) die op de debiteur rust.²⁰ De informatieplicht voorkomt onnodige beslaglegging en bespaart daarmee de debiteur beslagkosten. De gerechtsdeurwaarder heeft baat bij openheid van zaken. De gerechtsdeurwaarder zal als gevolg daarvan een betere afweging (kunnen) maken of het leggen van multibankbeslag zinvol is. Ook de debiteur heeft er baat bij om die informatie te verstrekken. Hierdoor kan de debiteur een multibankbeslag zonder gerechtvaardigd vermoeden van rekeninghouderschap (met alle gevolgen van dien) voorkomen.

In de praktijk blijkt de debiteur de gerechtsdeurwaarder zelden over de bronnen van zijn inkomsten te informeren. Als de debiteur zijn inkomsten niet (of onjuist) opgeeft, ontbreekt een sanctie. Het is begrijpelijk dat in een tuchtprocedure geen sanctie op de klager c.q. debiteur wordt gelegd wegens het niet nakomen van zijn informatieplicht (het gaat immers om het mogelijk tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen van de gerechtsdeurwaarder). Het is echter opmerkelijk dat in de tuchtrechtspraak geen aandacht wordt besteed aan het niet voldoen van die informatieplicht. Dit zou naar mijn mening wel het geval moeten zijn. Indien de debiteur aan zijn informatieplicht zou voldoen, onder meer ter vermijding van eigen kosten, zou multibankbeslag in de meeste gevallen niet worden gelegd. Immers alsdan wordt uitsluitend beslag gelegd onder de banken als genoemd door de debiteur.²¹ Daarom

dient in de tuchtrechtspraak het niet voldoen van de informatieplicht van de debiteur te worden meegenomen in de beoordeling of multibankbeslag onrechtmatig is.

2.2 Bank

De bank heeft vóór de beslaglegging geen informatieplicht jegens de gerechtsdeurwaarder met betrekking tot haar klant. Dit komt mede doordat de bank conform art. 2 van de Bankvoorwaarden een zorgplicht heeft jegens haar klant.²² Een informatieplicht is in strijd met die (contractuele) zorgplicht van de bank. Pas op het moment dat de gerechtsdeurwaarder beslag legt, dient de bank te controleren of de debiteur een rechtsrelatie met de bank aanhoudt.²³

In art. 475g lid 3 Rv is een beperkte informatieplicht van 'de derde' opgenomen. Een gerechtsdeurwaarder die beslag wil leggen, is bevoegd aan degene van wie hij vermoedt dat deze aan de debiteur periodieke betalingen verricht, te vragen of dat zo is. De bank is geen periodiek betalende derde. Deze bepaling is dus niet van toepassing op de bank. Toch is art. 475g lid 3 Rv met betrekking tot het onderwerp van dit artikel interessant.

De wetgever had het idee om wettelijk vast te leggen dat de informatieplicht ex art. 475g Rv rustte op een ieder van wie de debiteur iets heeft te vorderen: ook de vorderingen die niet periodiek werden uitbetaald.²⁴ Dit is uiteindelijk niet op die manier in de wet vastgelegd. Wanneer aan de bank inlichtingen werden verzocht, zou zij zich in haar verhouding tot de betrokken klant wellicht verplicht voelen mede te delen dat een gerechtsdeurwaarder om die inlichtingen heeft verzocht. De klant zou dan zijn tegoed (kunnen) opnemen voordat beslag is gelegd.²⁵ De wetgever wilde voorkomen dat de bank mededeling van het beslag aan haar klant zou doen en de debiteur zijn tegoed zou opnemen. Om die reden dacht de wetgever dat een informatieplicht van de bank niet het gewenste effect zou hebben. Volgens de wetgever zou het wenselijker zijn als de gerechtsdeurwaarder veiligheidshalve steeds direct derdenbeslag zou kunnen leggen.²⁶

Naar mijn mening brengt het voorgaande met zich dat

volledig informeert. Dit zou met zich kunnen brengen dat indien dit achteraf blijkt en door de crediteur onder andere banken is getracht beslag te leggen, het geven van de (onvolledige) informatie niet in het voordeel van de debiteur kan zijn bij de beoordeling van de rechtmatigheid van het latere bankbeslag.

22 Art. 2 van de Bankvoorwaarden vermeldt dat de bank bij haar dienstverlening de nodige zorgvuldigheid in acht neemt en daarbij naar beste vermogen rekening houdt met de belangen van haar klant.

23 Zodat de verklaring derdenbeslag kan worden afgegeven.

24 Het bijzondere van een periodieke betaling is dat deze niet 'wegloopt', omdat vervroegde betaling geheel of vrijwel geheel is uitgesloten. Daarom heeft een mededelingsplicht juist hier wel zin.

25 Memorie van Toelichting, 'Algemene regeling van beslag op loon, sociale uitkeringen en andere periodieke betalingen', Tweede Kamer der Staten Generaal, Zitting 1982-1983, 17897, p. 22.

26 *Idem*.

20 HR 20 september 1991, NJ 1992/552 (Tripels/Masson), m.nt. mr. J.B.M. Vranken.

21 Uiteraard bestaat hierbij wel het risico dat de debiteur zijn crediteur niet

de gerechtsdeurwaarder niet over enige informatie over een rekeninghouderschap van de debiteur behoefde te beschikken, maar desondanks meteen derdenbeslag kon leggen. Het zou dus wel degelijk mogelijk zijn om zonder gerechtvaardigd vermoeden van rekeninghouderschap multibankbeslag te leggen. Het vermoeden van gerechtvaardigd vertrouwen van rekeninghouderschap dient niet in de beoordeling te worden meegenomen.

2.3 Europese Bankbeslag Verordening

Recente Europese ontwikkelingen met betrekking tot de informatie voor bankbeslag zijn van belang om te noemen. Met ingang van 18 januari 2017 is de Europese Bankbeslag Verordening²⁷ ("Verordening") van toepassing. De crediteur dient bij zijn verzoek tot beslag alle informatie²⁸ over de debiteur te verstrekken.²⁹ Indien de crediteur niet over bepaalde informatie beschikt, kan de crediteur de bevoegde autoriteit van de lidstaat van tenuitvoerlegging om de benodigde informatie verzoeken.³⁰ De lidstaten dienen hun nationale recht zo in te richten dat de bevoegde autoriteit van de lidstaat via banken dan wel via overheidsinstanties rekeninggegevens kan verzoeken.³¹

Als gevolg van de Verordening zal wellicht ook in Nederland het debat met betrekking tot de verplichtingen van de debiteur, tot het verschaffen van informatie aan zijn crediteur die over een voor executie vatbare titel beschikt, worden hervat. Dit zou tot aanpassing van het Nederlands burgerlijk procesrecht kunnen leiden. Nu kan namelijk de ongelijkheid ontstaan tussen (a) een buitenlandse partij die via de Verordening bankinformatie over een Nederlandse debiteur kan verkrijgen en in (b) een puur Nederlands geschil waarbij een crediteur die informatie niet kan verkrijgen. Met de inwerkingtreding van de Verordening (en de mogelijkheid om informatie over de rekeninggegevens van de debiteur te verkrijgen) zal multibankbeslag (zonder gerechtvaardigd vermoeden van rekeninghouderschap) in internationale kwesties op een gegeven moment verleden tijd worden.

3. Conclusie

Bij de beoordeling van de rechtmatigheid van multibankbeslag zou naar mijn mening niet van overwegend belang moeten zijn of er een gerechtvaardigd vermoeden van rekeninghouderschap bestaat. Dit was immers ook niet hetgeen de wetgever heeft beoogd toen zij van de informatieplicht van de bank heeft afgezien zodat de gerechtsdeurwaarder steeds direct derdenbeslag kon leggen.

Voorts kan het voorhanden zijn van een minder bezwarende beslagmogelijkheid (subsidiariteit) niet de conclusie rechtvaardigen dat multibankbeslag in beginsel onrechtmatig is.³² Dit geldt zeker nu (a) beslag op roerende zaken in de praktijk juist als een ingrijpende gebeurtenis wordt gezien, (b) de gerechtsdeurwaarders in deze zaak ook andere (beslag en verhaal)mogelijkheden hebben toegepast en (c) de debiteur zelf de mogelijkheid heeft multibankbeslag te voorkomen door desgevraagd informatie over zijn bronnen van inkomsten te verstrekken. Uiteraard

Naar mijn mening brengt het voorgaande met zich dat de gerechtsdeurwaarder niet over enige informatie over een rekeninghouderschap van de debiteur behoefde te beschikken, maar desondanks meteen derdenbeslag kon leggen.

dient, zoals het Hof terecht heeft overwogen, het beslag proportioneel te zijn. Daarnaast dient in de tuchtspraak het (door de debiteur) niet voldoen van de informatieplicht te worden meegenomen in de beoordeling. Hieraan wordt in het algemeen ten onrechte in de tuchtspraak geen aandacht besteed.

Zolang in de tuchtspraak wordt geoordeeld dat multibankbeslag zonder gerechtvaardigd vermoeden van rekeninghouderschap onrechtmatig is, beslag op roerende zaken als de minst bezwarende beslagmogelijkheid wordt gezien en de informatieplicht van de debiteur wordt genegeerd, zal de gerechtsdeurwaarder in de praktijk terughoudend zijn bij het leggen van multibankbeslag. Het gevolg hiervan is dat de debiteur een onredelijke bescherming zal genieten en de crediteur tegelijkertijd in zijn verhaalsmogelijkheden wordt beperkt. De vraag kan worden gesteld of hiermee het doel van beslaglegging wordt gediend. Naar mijn mening dient deze vraag ontkennend te worden beantwoord.

Mr. B. Jakic is advocaat bij CMS in Amsterdam.

27 COM (2011) 445, 25 juli 2011. Zie ook: Uitvoeringswet verordening Europees bevel tot conservatoir beslag op bankrekeningen ingediend door de Minister van Veiligheid & Justitie bij de Tweede Kamer op 2 mei 2016.

28 Aldus, onder meer, de rekeninggegevens van de debiteur.

29 Art. 16 van de Verordening.

30 Art. 17 van de Verordening.

31 Art. 17 sub (a) en (b) van de Verordening.

32 Er geldt namelijk geen wettelijke volgorde van de goederen waarop verhaal moet worden genomen. Zie paragraaf 2.2 van dit artikel.